1789. Odpowiedź na zarzuty...
miastu Wilnowi...

http://rcin.org.pl

http://rcin.org.pl

ODPOWIEDZ

NA

ZARZUTY UCZYNIONE MIASTU WILNOWI

przez

OBYWATELA AUTORA LISTU

DO

Jaśnie Oświeconego Xięcia Jmci

SAPIEHY

MARSZAŁ: SEYMOW: Y KONFED: W. X. Litt.

JAŚNIE WIELNOŻNYM POSŁOM ZIEMSKIM WOIEWÓDZTWA WILENSKIEGO

KOMMUNIKOWANA.

Roku 1789 15. Maia.

http://rcin.org.pl

http://rcin.org.pl

XVIII. 1.1050

Nic niemoże więcey czynić rzetelney chwały Obywatelowi, iako do powszechney teraz Seymuiących Stanow gorliwości, łączyć osobistą usilność dla utworzenia i powiększenia szczęśliwości Oyczyzny. Miłość dobra powszechnego powinna bydź Sentymentem powszechnym. Y gdy Prześwietne Stany bez oszczędzenia maiątkow własnych usiłuią powiększać dochody publiczne do-

)2(

http://rcin.org.pl

tąd ieszcze pracuiąc nad wyszukaniem i otworzeniem rozmaitych źrzódeł przychodow, nie tylko sprawiedliwym, ale chwalebnym iest, aby każdy, choćby w utaieniu żyiący Obywatel Kraiu, odkrywał swoie myśli, i to Seymuiącym podawał Stanom, coby w ogulney ich wiadomości albo układzie, opuszczonym, lub też mało dotkniętym było. Ale ta gorliwość niepowinna mieć skazy żadney ani przez błahe rozumowania, ani przez niepewnych Systematow tworzenie, tym więcey przez fałszywe doniesienia i zwodnicze rzeczy Kalkulacye. Taka zaś właśnie okazuie się gorliwość mniemana *Obywatela Autora listu do JO. Imci Marszałka Konfederacyi Litewskiey*, w którym określa i liczy dochody Miasta Wilna.

Nic sprawiedliwszego abyśmy wszyscy na potrzebę kraiu dali. Niemasz tak zagubioney duszy Obywatela, któryby się wymawiał od

http://rcin.org.pl

iednego ſpoſobu zoſtawionego nam ieſzcze do poratowania i zachowania reſzty maiątkow i ſwobod naſzych. Rozumiem owſzem że nie tylko ſporow wieść niezechcą, ale ſię ubiegać będą Stany wſzyſtkie przyłożyć ſię ile możności, aby nayrychley i iak nayſkuteczniey zamiary Nayiaśń: Pana, Seymuiących Stanow uſiłowania, a powſzechne żądanie do końca przywieść. Lecz z tym gorliwości ſentymentem, który ſię ſzczęśliwie w ninieyſzych okolicznościach w duſzy każdego Obywatela ożywił i ukrzepił, cóż ma ſpólnego obwinienie iakiego Stanu? i ten Sąd płochy iaki w ſwoim liście *bezimienny Obywatel* stanowi, przez fałſzywe Publiczności donieſienia i wnioſki całe dzikie, na żadnym rzetelnym dowodzie niegruntuiące ſię?

Poczyna uwagi ſwoie od przyganienia złemu Miaſta rządzeniu

http://rcin.org.pl

się. Jakaż iest w tym wina Miast tylu w Koronie i Wielkim Xięstwie Litt: że dla tysiąca nieszczęśliwych okoliczności upadły, zrujnowały się i zniszczyły? Sprzymierzone na zgubę Kraiu Klęski wątliły od tylu lat Narod cały i dały się czuć wszystkim Stanom: na jakim że fundamencie ten *mniemanie gorliwy Obywatel* może sądzić, aby gdy Narod cały cierpi, iedno Miasto kwitnąć mogło? Nie rządzenie się złe Magistratow, ale okropne czasy, których pamięć niechay wiecznie ginie, szkodę całemu przyniosło Rzeczypospolitey ciału.

Co zaś do wnętrznego rządu, mianowicie dochodow administracyi tycze się, iedna chyba niewiadomość wymówić może *tego gorliwego Obywatela* od tak grubey pomyłki i fałszu krzywdzącego Starszyznę Miasta, które nie przez samowładne iedney Osoby lub dwóch zawiadowanie, ale przez Osoby co rok ze trzech stanow Mia-

http://rcin.org.pl

ſta wybieraiące ſię dochody ſwoie utrzymuie z obrachowaniem onych równie dokładnym iako i wydatkow, co dowodzi wyięta z rachunkow publicznych Tabella tu kładąca ſię.

Spoſob takowy zawiadywania dochodem Miaſta publicznym ieſt od kilku wiekow ſtale i iednoſtaynie zachowany: ani ſię zbraniało Miaſto kiedyżkolwiek, aby rząd Kraiowy niewzierał w dochody; owſzem Departament Policyi rachunki podawać kazał i Kommiſſya Skarbowa, gdy okoliczność zaſzła, ze zlecenia tegoż Departamentu, wydatki i przychody okazane miała.

Minąć zatym należy ten Sentyment więcey żółci niżeli wiadomości maiący, równie iako i ten tym-czaſowy właśnie proiektowy rachunek intraty 62,000. złłch z okładem bez wymienienia wydatkow, iakby onych Miaſto niemiało. Przekonanie nie może bydź

http://rcin.org.pl

większe o fałszu tego doniesienia nad ten dowod z przyłączaiącey się Tabelli Przychodu i Wydatku rocznego zabeśpieczonego zawiadywaniem trzech stanow Miasta.

Przychod Miasta Wilna w Roku 1788.

		Złote	gr:
	z Bramnego - -	23000.	
	z Domu Gościnnego.	2,736.	
	z Folwarkow - -	3,340.	
	z Poziemnego Łokciowego i Wagi. -	11643.	25
Długu	*Pożyczono w tym Roku u JP. Busza*	24000.	
	Ditto pożyczoney Summmy. -	4,000.	
	Summa przychodu -	68719.	25

Wydatek tego przychodu w tymże samym Roku 1788.

Na budowę Ratusza dano z Kassy Mieyskiey. - - - -	22,715.	14.

http://rcin.org.pl

	Złote	gr:
Kwatergieltu okrom Sztabs - Officerow Kwater dopłacono za niedobor Kwatergieldu wybierać się niemogącego. -	6,000.	
Na Hautpwach i Łazarety Pułkow 4go i 6go. - -	3,079.	
Na Garnizon Mieyski.	5,000.	
Opłata Sługom mieyskim 13. i Prowentowemu, takoż Pisarzom Wagi i Mistrzowi - - - -	3,326.	
Solarium dla Magistratowych. -	1,300.	
Za osypanie Kopcow między gruntem Miasta á W. JP. Goreckim. - -	2,123.	22.
Procentu od 4,380. czerw: złłch, także od summy złłch 7,086. wynosi. - -	5,454.	
Za Dekretem Assess-		

http://rcin.org.pl

	Złote	gr:
forſkim dla W. Goreckiego Podſtaroſt: Lidzkiego. - -	7,286.	19.
Za Dekret Aſſeſſorſki JPanu Burmiſtrzowi Dubińſkiemu. -	340.	
Na dalſzy expens reparacyi Brukow, wywożenia gnoiow, na Procedera i Plenipotentow, Parobkow rocznych, Stelmachow, Kowalow, reparacyą Moſtu za Zamkowey bramy, na Skarbowe konie i dalſzy wedle regeſtrow potoczny expens - - złłch.	12,095.	
Summa Wydatku.	68,719.	25.

Otoż rzetelny ſtan przychodow Miaſta, które że nie ſą mitrężone, raz przekonać mogą każde-

http://rcin.org.pl

go nawzaiem postrzegaiące siebie Stany; drugi zaś na przekonanie dowod iest rachunek tych przychodow na potrzeby Miasta wydawanych także za wiadomością i dokładaniem się tychże trzech Miasta Stanow.

Przeświadcza ten rachunek, jak daleko się uniosł fałszywą gorliwością *Obywatel*, gdy tylko 6,000. złich wydatek na Milicyą usprawiedliwił, a resztę od Summy przychodu na roztrwonienie naznaczył.

Bramne czyli dochod z Brukowego podatku nazywa podatkiem Obywatelskim, co za nowa i dziwna Klassyfikacya?

Alboż inne dochody sami Cudzoziemcy i przychodnie składaią? Alboż samo Miasto nie iest Obywatelow Kraiu siedliskiem i całemu Obywatelstwu pomocą, a wnętrznych sił i pomyślności zasileniem?

http://rcin.org.pl

Przywileie upoważniły i zabeśpieczyły Miaſtu te dochody, ale czasów odmiana, zoſtawuiąc Miaſto przy Przywileiach, zmnieyſzyła, albo zupełnie odieła im swobody i ſpoſobność powiększenia dochodów; ścigaiące się zaś klęſki pożeraiąc bogactwa całego Kraiu, przez długi ciąg lat pożerały przychody Miaſta; zoſtawuiąc nawet dotąd ſmutną onych pamięć przez zaciągnione u poſtronnych długi, gdy na wydatki musem robione, własne zubożałych Miaſta Obywateli niedoſtarczały zbiory. Czas zaś niemaiąc względu na okropny ſtan Miaſta i niespoſobność, psuł tym czasem, nachylał i rozwalał Mury Wałów, których szkoda iak ieſt wielka, zna Miaſto, ale i to czuie z boleścią że nie było dotąd w ſtanie ani bydź może tak prędko, aby przez wiek cały prawie robiącą ſię

http://rcin.org.pl

ſzkodę w kilku leciech nagrodzić mogło do wielu innych razem znacznych znaglone wydatków.

Dom Gościnny zwany jeſt także objektem gorliwości Obywatela Aktora liſtu wyżey wzmienionego. Może ten *Obywatel* dobru publicznemu życzliwy, ale albo względem Oſob uprzedzony, albo o rzeczy ſamey źle informowany. — Dom ten przez pożary Miaſta ledwo nie w gruzy obrócony, oszczędnością Adminiſtratorów do doſyć dobrego ſtanu przywiedziony ſtał ſię mieszkalnym. Potrzeby znagliły że był od Miaſta za pewną Summę, w potrzebie zawiedziony. W leciech przeſzłych okupiony i z roku na rok do intraty większey podwyżſzony czyni teraz Złł. 2,736. — Bez wątpienia ſkoroby ten dom był rozſzerzony w mieſzkania, ſkoroby piątro do-

http://rcin.org.pl

dano, ſkoroby wſzyſtkie iego części mieſzkalnemi zrobione były i we wſzyſtkie wygody opatrzonemi, czyniłby przychodu więcey — Ale to ſą Kondycye, na dopełnienie których nie projektowaney intraty, ale rzetelnego Kapitału potrzeba. Jakże wielki nierozſądek albo niewiadomość *mniemanego gorliwego Obywatela* obwiniać Miaſto, że niełoży dochodów na powiększenie intraty z domu Gościnnego, gdy tym czasem całe dochody nie ſą wyſtarczaiącemi na dokończenie zaczętey koſztuiącey iuż dotąd znacznie budowy Ratuſza? na którą iaki był dochod i iaki wydatek kładnie ſię tu dokładny i wierny rachunek, aby był wiadomy całey Powſzechności na żądanie *Obywatela*, z tym dokładem przeſtrogi, że pomieniony *Obywatel* niepowinien i niemoże płocho twierdzić z

http://rcin.org.pl

krzywdą ſtarſzych Miaſta, iakoby rachunku nie było, dla tego tylko iedynie, że wszyſtkim w powszechności wiadomym nieieſt.

Summaryuſz Percepty i expensy Pieniędzy na Fabrykę Ratuſza Wileńſkiego zaczynaiący ſię od Roku 1785. Miesiąca 8bra 3. dnia — a kończący się w Roku 1789. Marca 29. przez Jmć P. Lachowicza Kommiſsarza podany

	Złote	*gr*
Od Nayiaśnieyſzego Pana i Rady nieuſtaiącey dano	60,000.	
Awantażu z odmiany Złota. -	1,372.	
Od Magiſtratu Wilen: importowano	56,246.	4
Awantażu z odmiany złota -	772.	10
Summa Percepty	118,390.	gr. 14.

http://rcin.org.pl

Wyexpensowano na Fabrykę Ratuſzną przez JJ. Panów Kommiſsarzów Zł: 119,050. gr: 13.
Dołożyli ſwoiemi JJ. PP. Kommiſsarze - Złł: 659 gr: 29.

Owoż były zawsze i ſą w pogotowiu porządnie trzymane wſzelakiego rodzaiu wydatków regeſtra, nie tak iak obelżywie mieni z krzywdą wielu Oſob *Obywatel Autor liſtu* — Gdzie ſię zaś naywięcey wydał z faſzywą gorliwością, jeſt to Artykuł w którym przygania złey i nierządney Ekonomice Mieſzczan, a na dowod przywodzi, że Brat Bratu na Krzywdę publicznego dochodu Miaſta Folwark zalicytował w arędę Roczną.

Gdy tym czaſem Powſzechności całey to wiadomym jeſt, że przez akt Seſsyonalny na dniu

http://rcin.org.pl

14. Marca Roku teraznieyszego, takowy Folwark podług Prawa za wiadomością i wolą trzech Stanów zwyczaiem pospolitym za 2,210. Złł: Pol: roczney aredy został licytowany. Jakże Obywatel twierdzić śmie, że Intrata z tego Folwarku bydź może 3,000. Złł: skoro Magistrat bez Inwentarza, i bez wyciągnienia intraty licytuie, iak płonnie mieni w swoim doniesieniu *Obywatel?*

Ale więcey jeszcze wydaie się niewiadomość z porywczością nieważną złączona w obwinieniu tak płochym, że Summy do 5000 czerw: złł: wynoszące z przedaży Possessyi Duchownych na mocy Konstytucyi 1764. Roku zebrane, między siebie mieszczanie podzielili. Są dziś te Possessye, są waloru onych przeszłego świadectwa, są żyiące Osoby do licyta-

http://rcin.org.pl

cyi użyte, są i Regestra tychże Summ zebranych, których nie cztery albo pięć tysięcy czerw: złł: ale ledwo plus minus 30,000. złł. zebrało się. Z tey summy wedle namienioney Konstytucyi wróciła się połowa waloru 15,000 zł: dawnieyszym Possessorom, połowa zaś druga weszła do skarbu Miasta, i tego dowodem są wiernie utrzymywane i corocznie przez trzy stany Miasta examinowane Regestra — *Które czy o fałszywym czy o złośliwym doniesieniu bezimiennego Obywatela*, przekonać mogą Publiczność. —

Jak zaś sprawiedliwość iest administrowaną przez Magistrat Wileń: nie iest tu mieysce usprawiedliwienia się. Nay: Assessor: iest wyższym Magistratowych decyzyi Sędzią i świadkiem Sądowności Magistratu Wileńskiego. Potwarzy zaś przyszłey może doy-

http://rcin.org.pl

rzeć maiącey, rzucone w owym liście naśienie przez oświadczenie Autora listu, potwierdza tę Maxymę wiekami zadawnioną, że Sędzia wszystkim stronom dogodzić niemogąc, wystawiony iest często na złorzeczenie ukaranych. Wszystkie Kraiu Magistratury tego losu że doznaią, codzienne nas przeświadcza doświadczenie.

Owoż Artykuły projektow czyli raczey zażaleń mniemanych *Obywatela* na nierząd Mieszczan, a w istocie osnowa źle rojonych na krzywdę Miasta obwinień. Gorliwość rzetelna maiąca w zamiarze dobro powszechne niemoże tak występnie wybaczać, aby myśląc o dobru całości, części krzywdziła.

Wątpić niemożna, że gdzieby co z klubów wyszło w jakimkolwiek stanie, na to Seymuiące Prześwietne Skonfederowane Rzpltey Stany czuwać, a do po-

http://rcin.org.pl

rządku wiekuiſtego, ieśli być może wſzyſtko przywieść powinne. I tego niemożna niespodziewać ſię w czaſie ninieyſzym, gdy wſzyſtko rokować każe wſzyſtkim dobro Powſzechne i uſzczęśliwienie Kraju.

W tym ſkładzie rzeczy, jakąż ofiarę Miaſto Wilno uczynić może wedle Projektu Obywatela Autora liſtu do JO. Xcia Jmci Marſzałka Konfed. W. X. L. względem Mieſzczan Wilna.

Uboſtwo, nędza, i naygorſzy ſtan Miaſt naſzych przeraża Seymuiące Stany Czytamy w głoſach, znayduiemy w tyſiącznych Projektach rzetelnie gorliwych Obywateli, że trzeba Miaſta podnieść z rozwalin, trzeba puſte zaludnić, trzeba gołotę ledwo wyżywienie mieć mogącą do lepſzego bytu przywieść przez podanie ſpoſobu w Manufakturach, Fabrykach, rzemieſłach, na któ-

http://rcin.org.pl

rych utrzymanie albo założenie ani publiczny skarb funduszu mieć niemógł dotąd, ani partykularni Obywatele byli w sposobności.

Niechay że nieuprzedzona prywatą Powszechność uważy do czego wymierzał duch gorliwości *Obywatela Autora listu*, który założywszy omylny wniosek bez żadnych dowodów, że dochody Miasta Wilna znaczne źle rządzone, podstępnie zawiadywane, powinne naturę swą zmienić, i do powszechnych podatków być przyłączone; dodaie prócz tego że są w stanie i że powinne Miasta przyłożyć się do powiększenia dochodów publicznych.

Jeżeli te źrzódła, z jakich miasta maią sobie zostawione dochody, nie są dostateczne do utrzymania się należytego i naprawienia szkod wiekiem zrobionych: iakież nowe znaleźć się

http://rcin.org.pl

mogą do złożenia podatku? albo jeżeli teraznieyſze maią wpływać do Skarbu Publicznego, zkąd że ieżeli nie ze ſkarbu nazad zwrócić ſię muſzą znowu do utrzymania w Miaſtach porządku?

Każdy zaſtanawiaiący ſię nad loſem ninieyſzym Miaſt naſzych niebędzie ſię żalił na nieporządek zawiadówców dochodami Miaſta, ale na tyſiączne okoliczności nieſzczęśliwe, które jak Miaſta tak całą powſzechność dotykały.

Liſt zaś Obywatela przeświadczyłby może Publiczność o gorliwości; ale uprzedzenie zaćmiło w nim prawdę, i wydało płochość i tę rzeczy niewiadomość, która we wſzyſtkich iego twierdzeniach i wnioſkach ieſt nad to gruba. A kto donoſić Powſzechności przedſiębierze, albo radzić, ſtan rzeczy nadewſzyſtko ma znać — rojeniom zaś i opinii poſtaci prawdy niedawać.

http://rcin.org.pl

Zna Miasto Wilno potrzebę publiczną, a co siły jego zniolą, i co na wszystko przezornym Seymuiącym Stanom zdawać się będzie, aby wedle możności dało, to chętnie z całą powszechnością uczyni, los Narodu znaiąc być losem swoim i wszystkich. — To twierdzi bez uprzedzenia Obywatel kochaiący nade wszystko prawdę i swoię Oyczyznę.

Mendaces taceant ausus.

Z Wilna 14. Maja R. 1789.

https://rcin.org.pl

http://rcin.org.pl 40 50

http://rcin.org.pl

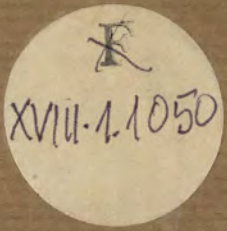

http://rcin.org.pl